HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

5 aprilie 2011*

În cauza C-119/09,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Conseil d'État (Franța), prin decizia din 4 martie 2009, primită de Curte la 1 aprilie 2009, în procedura

Société fiduciaire nationale d'expertise comptable

împotriva

Ministre du Budget, des Comptes publics et de la Fonction publique,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, K. Schiemann, J.-J. Kasel și D. Šváby, președinți de cameră, domnul A. Rosas, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii U. Lõhmus (raportor) și M. Safjan și doamna M. Berger, judecători,

* Limba de procedură: franceza.

avocat general: domnul J. Mazák,
grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 23 martie 2010,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Société fiduciaire nationale d'expertise comptable, de F. Molinié, avocat;

— pentru guvernul francez, de domnii G. de Bergues și B. Messmer, în calitate de agenți;

— pentru guvernul cipriot, de doamna D. Kallí, în calitate de agent;

— pentru guvernul olandez, de doamna C. Wissels, precum și de domnii M. de Grave și J. Langer, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de domnul I. Rogalski și de doamna C. Vrignon, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 18 mai 2010,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 24 din Directiva 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne (JO L 376, p. 36, Ediție specială, 13/vol. 58, p. 50).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Société fiduciaire nationale d'expertise comptable (denumită în continuare „Société fiduciaire"), pe de o parte, și ministre du Budget, des Comptes publics et de la Fonction publique [ministrul bugetului, finanțelor publice și funcției publice], pe de altă parte, cu privire la o acțiune având ca obiect anularea Decretului nr. 2007-1387 din 27 septembrie 2007 de instituire a codului deontologic al profesioniștilor din domeniul expertizei contabile (JORF din 28 septembrie 2007, p. 15847) în măsura în care interzice atragerea clientelei prin abordare directă.

Cadrul juridic

Reglementarea Uniunii

3 Potrivit considerentelor (2), (5) și (100) din Directiva 2006/123:

„(2) Pentru a promova creșterea economică și crearea de locuri de muncă în Uniunea Europeană este esențială o piață a serviciilor competitivă. În prezent,

numeroase bariere în cadrul pieței interne îi împiedică pe prestatorii de servicii, în special întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), să își extindă activitățile dincolo de frontierele naționale și să profite de toate avantajele pieței interne. Această situație scade competitivitatea la nivel mondial a prestatorilor de servicii din Uniunea Europeană. O piață liberă care obligă statele membre să elimine restricțiile în calea circulației transfrontaliere a serviciilor, crescând totodată transparența și asigurând o mai bună informare a consumatorilor, ar oferi consumatorilor o posibilitate mai mare de a alege și servicii de calitate mai bună, la prețuri mai mici.

[…]

(5) În consecință, este necesar să fie eliminate barierele din calea libertății de stabilire a prestatorilor în statele membre și barierele din calea liberei circulații a serviciilor între statele membre și să li se garanteze beneficiarilor și prestatorilor securitatea juridică necesară exercitării efective a acestor două libertăți fundamentale prevăzute de tratat. [...]

[…]

(100) Este necesar să se înlăture interdicțiile totale în ceea ce privește comunicările comerciale pentru profesiile reglementate, nu prin eliminarea interdicțiilor asupra conținutului unei comunicări comerciale, ci prin eliminarea acelor interdicții care, în general, interzic pentru o anumită profesie una sau mai multe forme de comunicare comercială, cum ar fi publicitatea prin unul sau mai multe mijloace de comunicare în masă. În ceea ce privește conținutul sau metodele comunicării comerciale, este necesar ca profesioniștii să fie încurajați să elaboreze coduri de conduită la nivel comunitar, în conformitate cu legislația comunitară."

4 Articolul 4 punctul 12 din Directiva 2006/123 prevede că, în sensul acestei directive, se aplică următoarea definiție:

„«comunicare comercială» înseamnă orice formă de comunicare făcută în scopul promovării directe sau indirecte a bunurilor, serviciilor sau imaginii unei întreprinderi, organizații sau persoane implicate într-o activitate comercială, industrială sau meșteșugărească sau care practică o profesie reglementată. Nu constituie în sine comunicări comerciale următoarele:

(a) informațiile care facilitează accesul direct la activitatea întreprinderii, organizației sau persoanei, incluzând, în special, un nume de domeniu sau o adresă electronică;

(b) comunicări legate de bunuri, servicii sau imaginea întreprinderii, organizației sau persoanei, compilate într-o manieră independentă, în special atunci când sunt prestate fără a se urmări un scop financiar."

5 Articolul 24 din Directiva 2006/123, intitulat „Comunicările comerciale ale profesiilor reglementate", are următorul cuprins:

„(1) Statele membre elimină toate interdicțiile totale cu privire la comunicările comerciale ale profesiilor reglementate.

(2) Statele membre asigură că normele profesionale sunt respectate în comunicările comerciale ale profesiilor reglementate, în conformitate cu legislația comunitară referitoare, în special, la independența, demnitatea și integritatea profesiei, precum și la păstrarea secretului profesional conform specificului fiecărei profesii. Normele

profesionale cu privire la comunicările comerciale trebuie să fie nediscriminatorii, justificate printr-un motiv imperativ de interes general și proporționale."

6 Conform articolelor 44 și 45 din Directiva 2006/123, aceasta a intrat în vigoare la 28 decembrie 2006 și trebuia să fie transpusă de statele membre până la 28 decembrie 2009.

Reglementarea națională

7 Înființarea Ordinului experților contabili, precum și reglementarea calității și a profesiei de expert contabil sunt guvernate de dispozițiile Ordonanței nr. º 45-2138 din 19 septembrie 1945 (JORF din 21 septembrie 1945, p. 5938). Potrivit acestei ordonanțe, expertul contabil are drept misiune principală să țină și să controleze contabilitatea unor întreprinderi și organisme cu care nu a încheiat un contract de muncă. Acesta este abilitat să ateste legalitatea și corectitudinea conturilor de profit și pierderi și poate de asemenea să se implice sub toate aspectele contabile, economice și financiare în crearea de întreprinderi și de organisme.

8 Până la adoptarea Ordonanței nr. 2004-279 din 25 martie 2004 de simplificare și de adaptare a condițiilor de exercitare a anumitor activități profesionale (ordonnance nº 2004-279, du 25 mars 2004, portant simplification et adaptation des conditions d'exercice de certaines activités professionnelles, JORF din 27 martie 2004, p. 5888), orice publicitate personală era interzisă membrilor profesiei de expert contabil. Decretul nr. 97-586 din 30 mai 1997 privind funcționarea organelor Ordinului experților contabili (décret nº 97-586, du 30 mai 1997, relatif au fonctionnement des instances ordinales des experts-comptables, JORF din 31 mai 1997, p. 8510), care precizează condițiile în care experții contabili pot recurge la acțiuni de promovare, prevede, la

articolul 7, că aceste condiții vor face obiectul unui cod al obligațiilor profesionale ale cărui dispoziții vor fi stabilite sub forma unui decret adoptat de Conseil d'État.

9 Astfel, Decretul nr. 2007-1387 a fost adoptat în temeiul articolului 23 din Ordonanța nr. 45-2138 și al articolului 7 din Decretul nr. 97-586.

10 Potrivit articolului 1 din Decretul nr. 2007-1387:

„Normele deontologice aplicabile profesioniștilor din domeniul expertizei contabile sunt stabilite de Codul deontologic anexat la prezentul decret."

11 Articolul 1 din Codul deontologic al profesioniștilor din domeniul expertizei contabile prevede:

„Dispozițiile prezentului cod se aplică experților contabili, indiferent de modul de exercitare a profesiei, și, dacă este cazul, experților contabili stagiari, precum și salariaților menționați la articolul 83 ter și, respectiv, la articolul 83 quater din Ordonanța nr. 45-2138 din 19 septembrie 1945 privind înființarea Ordinului experților contabili și de reglementare a calității și a profesiei de expert contabil [ordonnance nº 45-2138 du 19 septembre 1945 portant institution de l'ordre des experts-comptables et réglementant le titre et la profession d'expert-comptable].

Cu excepția celor care nu pot privi decât persoane fizice, acestea se aplică de asemenea societăților de expertiză contabilă și asociațiilor de gestiune și de contabilitate."

12 Potrivit articolului 12 din acest cod:

„I – Se interzice persoanelor menționate la articolul 1 să efectueze orice demers nesolicitat pentru a-și oferi serviciile unor terți.

Participarea lor la colocvii, seminarii sau alte manifestări universitare sau științifice este autorizată în măsura în care acestea nu desfășoară, cu această ocazie, acte care pot fi asimilate atragerii clientelei prin abordare directă.

II – Acțiunile de promovare sunt permise persoanelor menționate la articolul 1 în măsura în care oferă publicului informații utile. Mijloacele la care se recurge în acest scop sunt puse în practică discret, pentru a nu aduce atingere independenței, demnității și onoarei profesiei, normelor secretului profesional și loialității față de clienți și față de ceilalți membri ai profesiei.

În momentul prezentării activității lor profesionale unor terți, indiferent de mijloacele folosite, persoanele menționate la articolul 1 nu trebuie să adopte nicio formă de exprimare de natură să compromită demnitatea funcției lor sau imaginea profesiei.

Aceste modalități de comunicare, precum și oricare altele nu sunt admise decât cu condiția ca exprimarea în sine să fie decentă și reținută, conținutul să nu fie nici inexact, nici susceptibil de a induce publicul în eroare și să fie lipsite de orice element comparativ."

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

13 Prin cererea introductivă depusă la 28 noiembrie 2007, Société fiduciaire a solicitat Conseil d'État să anuleze Decretul nr. 2007-1387 în măsura în care interzice atragerea clientelei prin abordare directă. Această societate consideră că interdicția generală și absolută a oricărei activități de atragere a clientelei prin abordare directă, prevăzută la articolul 12-I din Codul deontologic al profesioniștilor din domeniul expertizei contabile, este contrară articolului 24 din Directiva 2006/123 și periclitează grav punerea în aplicare a acestei directive.

14 Instanța de trimitere consideră că în litigiul cu care este sesizată este necesară o trimitere preliminară întrucât interdicția practicii de atragere a clientelei prin abordare directă prevăzută de decretul atacat, în cazul în care este apreciată ca fiind contrară articolului 24 din Directiva 2006/123, ar compromite grav punerea în aplicare a acesteia.

15 În aceste condiții, Conseil d'État a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Directiva [2006/123] a urmărit interzicerea, pentru profesiile reglementate pe care le vizează, a oricărei interdicții de ordin general, indiferent de forma practicii comerciale avute în vedere, sau a lăsat statelor membre posibilitatea de a menține interdicții de ordin general pentru anumite practici comerciale, precum atragerea clientelei prin abordare directă?"

Cu privire la admisibilitate

16 Instanța de trimitere solicită interpretarea Directivei 2006/123, al cărei termen de transpunere, stabilit la 28 decembrie 2009, nu expirase încă la data la care decizia de trimitere a fost pronunțată, și anume la 4 martie 2009.

17 Guvernul francez, fără a ridica în mod explicit o excepție de inadmisibilitate a cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare, emite obiecțiuni cu privire la pertinența întrebării adresate de instanța de trimitere și la aprecierea formulată de aceasta, potrivit căreia, în cazul în care reglementarea națională în discuție în acțiunea principală este considerată contrară Directivei 2006/123, aceasta ar compromite grav punerea în aplicare a acesteia.

18 Astfel, în opinia acestui guvern, deși este adevărat că, potrivit jurisprudenței Curții, în cursul termenului de transpunere a unei directive, statele membre destinatare ale acesteia trebuie să se abțină de la adoptarea unor dispoziții de natură să compromită grav rezultatul impus prin această directivă (Hotărârea din 18 decembrie 1997, Inter-Environnement Wallonie, C-129/96, Rec., p. I-7411, punctul 45, Hotărârea din 8 mai 2003, ATRAL, C-14/02, Rec., p. I-4431, punctul 58, precum și Hotărârea din 23 aprilie 2009, VTB-VAB și Galatea, C-261/07 și C-299/07, Rep., p. I-2949, punctul 38), nu aceasta ar fi situația în acțiunea principală, unde aplicarea reglementării naționale în cauză în perioada de transpunere a Directivei 2006/123 nu ar produce efecte de asemenea natură încât acestea, pe de o parte, să persiste după expirarea acestei perioade de transpunere și, pe de altă parte, să aibă o gravitate deosebită în raport cu obiectivul urmărit de această directivă.

19 În această privință, trebuie amintit că din aceeași jurisprudență rezultă că revine instanței de trimitere care este sesizată cu soluționarea acțiunii principale să aprecieze dacă dispozițiile naționale a căror legalitate este contestată sunt de natură să compromită în mod grav rezultatul impus printr-o directivă. În cadrul acestei aprecieri, instanța de trimitere ar trebui în special să examineze dacă dispozițiile în cauză se

prezintă ca o transpunere completă a directivei, precum și să determine efectele concrete ale aplicării acestor dispoziții neconforme cu directiva și ale duratei acestora în timp (a se vedea în special Hotărârea Inter-Environnement Wallonie, citată anterior, punctele 46 și 47).

20 Nu este de competența Curții să verifice exactitatea acestei aprecieri în cadrul unei examinări a admisibilității unei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare.

21 În orice caz, potrivit unei jurisprudențe constante, întrebarea referitoare la interpretarea dreptului Uniunii, adresată de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa, beneficiază de o prezumție de pertinență (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 decembrie 2008, Cartesio, C-210/06, Rep., p. I-9641, punctul 67, Hotărârea din 7 octombrie 2010, dos Santos Palhota și alții, C-515/08, Rep., p. I-9133, punctul 20, precum și Hotărârea din 12 octombrie 2010, Rosenbladt, C-45/09, Rep., p. I-9391, punctul 33).

22 Rezultă că cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare este admisibilă.

Cu privire la întrebarea preliminară

23 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 24 din Directiva 2006/123 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care interzice membrilor unei profesii reglementate, precum profesia de expert contabil, să efectueze acte de atragere a clientelei prin abordare directă.

24 Cu titlu introductiv, trebuie să se sublinieze că articolul 24 din Directiva 2006/123, intitulat „Comunicările comerciale ale profesiilor reglementate", cuprinde două obligații pentru statele membre. Pe de o parte, alineatul (1) impune ca statele membre să elimine toate interdicțiile totale cu privire la comunicările comerciale ale profesiilor reglementate. Pe de altă parte, alineatul (2) al articolului menționat obligă statele membre să asigure că în comunicările comerciale ale profesiilor reglementate se respectă normele profesionale, conforme cu legislația Uniunii, care privesc în special independența, demnitatea și integritatea profesiei, precum și secretul profesional, conform specificului fiecărei profesii. Normele profesionale menționate trebuie să fie nediscriminatorii, justificate printr-un motiv imperativ de interes general și proporționale.

25 Pentru a verifica dacă articolul 24 din Directiva 2006/123, și în special alineatul (1) al acestuia, este de natură să se opună unei interdicții de atragere a clientelei prin abordare directă, precum cea prevăzută de reglementarea națională în discuție în acțiunea principală, trebuie ca dispoziția menționată să fie interpretată făcându-se referire nu numai la modul de redactare a acesteia, ci și la finalitatea și la contextul său, precum și la obiectivul urmărit de reglementarea în cauză.

26 În această privință, din considerentele (2) și (5) ale directivei rezultă că aceasta urmărește să elimine restricțiile din calea libertății de stabilire a prestatorilor în statele membre și restricțiile din calea liberei circulații a serviciilor între statele membre, pentru a contribui la realizarea pieței interne libere și concurențiale.

27 Finalitatea articolului 24 din directiva menționată este precizată în considerentul (100) al acesteia, în temeiul căruia este necesar să se înlăture interdicțiile totale în ceea ce privește comunicările comerciale pentru profesiile reglementate, care, în general, interzic pentru o anumită profesie una sau mai multe forme de comunicare comercială, printre altele, publicitatea prin unul sau mai multe mijloace de comunicare în masă.

28 În ceea ce privește contextul în care se înscrie articolul 24 din Directiva 2006/123, trebuie să amintim că acesta face parte din capitolul V din această directivă, intitulat „Calitatea serviciilor". Or, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 31 din concluzii, acest capitol în general și articolul 24 în special urmăresc să garanteze interesele consumatorilor ameliorând calitatea serviciilor profesiilor reglementate pe piața internă.

29 Astfel, rezultă atât din finalitatea articolului 24, cât și din contextul în care acesta se înscrie că, după cum susține în mod întemeiat Comisia Europeană, intenția legiuitorului Uniunii era nu numai să înlăture interdicțiile totale, pentru membrii unei profesii reglementate, de a recurge la comunicarea comercială, indiferent care ar fi forma acesteia, ci și să elimine interdicțiile de a recurge la una sau mai multe forme de comunicare comercială în sensul articolului 4 punctul 12 din Directiva 2006/123, precum, în special, publicitatea, marketingul direct sau sponsorizarea. Având în vedere exemplele cuprinse în considerentul (100) al acestei directive, trebuie de asemenea considerate interdicții totale, prohibite de articolul 24 alineatul (1) din această directivă, normele profesionale care interzic comunicarea, prin unul sau prin anumite mijloace de comunicare în masă, de informații cu privire la prestator sau la activitatea sa.

30 Cu toate acestea, în temeiul articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2006/123, interpretat în lumina celei de a doua teze a considerentului (100), statele membre sunt libere să prevadă interdicții asupra conținutului sau metodelor comunicării comerciale pentru profesiile reglementate, în măsura în care normele prevăzute sunt justificate și proporționale în vederea asigurării în special a independenței, a demnității și a integrității profesiei, precum și a păstrării secretului profesional necesar pentru exercitarea acesteia.

31 Pentru a stabili dacă reglementarea națională în cauză face parte din domeniul de aplicare al articolului 24 din această directivă, este necesar, mai întâi, să se determine dacă atragerea clientelei prin abordare directă constituie o comunicare comercială în sensul articolului menționat.

32 Noțiunea „comunicare comercială" este definită la articolul 4 punctul 12 din Directiva 2006/123 ca incluzând orice formă de comunicare făcută în scopul promovării directe sau indirecte a bunurilor, serviciilor sau imaginii unei întreprinderi, organizații sau persoane implicate într-o activitate comercială, industrială sau meșteșugărească sau care practică o profesie reglementată. Cu toate acestea, nu fac parte din această noțiune, în primul rând, informațiile care facilitează accesul direct la activitatea întreprinderii, organizației sau persoanei, în special un nume de domeniu sau o adresă electronică, precum și, în al doilea rând, comunicări legate de bunuri, servicii sau imaginea întreprinderii, organizației sau persoanei, compilate într-o manieră independentă, în special atunci când sunt prestate fără a se urmări un scop financiar.

33 Prin urmare, astfel cum susține guvernul olandez, comunicarea comercială nu cuprinde numai publicitatea clasică, ci și alte forme de publicitate și de comunicare de informații destinate să obțină noi clienți.

34 În ceea ce privește noțiunea de atragere a clientelei prin abordare directă, trebuie să se sublinieze că nici Directiva 2006/123 și niciun alt act din dreptul Uniunii nu cuprinde o definiție a acestei noțiuni. În plus, conținutul acesteia poate să varieze în ordinile juridice ale diferitor state membre.

35 Potrivit articolului 12-I din Codul deontologic în discuție în acțiunea principală, trebuie să fie considerat un act de atragere a clientelei prin abordare directă orice contactare de către un expert contabil a unui terț care nu a solicitat acest lucru, cu scopul de a-și oferi serviciile acestuia din urmă.

36 În această privință, trebuie să se sublinieze că, deși conținutul exact al noțiunii „atragere a clientelei prin abordare directă", în sensul reglementării naționale, nu rezultă din decizia de trimitere, Conseil d'État, precum și toate părțile interesate care au depus observații la Curte consideră că aceasta este cuprinsă în noțiunea „comunicare comercială", care figurează la articolul 4 punctul 12 din Directiva 2006/123.

37 În opinia Société fiduciaire, atragerea clientelei prin abordare directă se definește ca o ofertă personalizată nesolicitată de bunuri sau de servicii, făcută unei persoane juridice sau fizice determinate. Guvernul francez subscrie la această definiție, propunând să se facă distincție între două elemente, și anume, pe de o parte, un element de mișcare, care constă în faptul de a lua contact cu un terț care nu a solicitat acest lucru, și, pe de altă parte, un element de conținut, care constă în transmiterea unui mesaj cu caracter comercial. În opinia acestui guvern, în special acest al doilea element constituie o comunicare comercială în sensul Directivei 2006/123.

38 Din aceste elemente rezultă că atragerea clientelei prin abordare directă constituie o formă de comunicare de informații destinată căutării de noi clienți. Or, astfel cum subliniază Comisia, atragerea clientelei prin abordare directă implică un contact personalizat între prestator și clientul potențial pentru a-i prezenta acestuia din urmă o ofertă de servicii. Aceasta poate, din acest motiv, să fie calificată drept marketing direct. În consecință, atragerea clientelei prin abordare directă intră în noțiunea „comunicare comercială", în sensul articolului 4 punctul 12 și al articolului 24 din Directiva 2006/123.

39 Întrebarea care se pune în continuare este dacă interdicția de atragere a clientelei prin abordare directă poate fi considerată o interdicție totală a comunicărilor comerciale în sensul articolului 24 alineatul (1) din această directivă.

40 Din modul de redactare a articolului 12-I din Codul deontologic în discuție în acțiunea principală, precum și din „Grila indicativă a instrumentelor de comunicare" întocmită de Consiliul Superior al Ordinului experților contabili [Conseil supérieur de l'ordre des experts-comptables], anexată la observațiile scrise ale guvernului francez, rezultă că, în temeiul acestei dispoziții, membrii profesiei de expert contabil trebuie să se abțină de la orice contact personal nesolicitat care ar putea fi considerat ca o atragere de clientelă sau ca o propunere concretă de servicii comerciale.

41 Trebuie să se constate că interdicția de atragere a clientelei prin abordare directă, astfel cum este prevăzută la articolul 12-I menționat, este concepută în mod larg, în sensul că interzice orice astfel de activitate, indiferent de forma, de conținutul și de metodele folosite. Astfel, această interdicție cuprinde interzicerea tuturor mijloacelor de comunicare care permit punerea în aplicare a acestei forme de comunicare comercială.

42 Rezultă că o astfel de interdicție trebuie să fie considerată o interdicție totală a comunicărilor comerciale, prohibită de articolul 24 alineatul (1) din Directiva 2006/123.

43 Această concluzie este conformă cu obiectivul directivei menționate, care constă, astfel cum s-a amintit la punctul 26 din prezenta hotărâre, în eliminarea barierelor din calea liberei prestări a serviciilor între statele membre. Astfel, o reglementare a unui stat membru care interzice experților contabili să efectueze orice act de atragere a clientelei prin abordare directă poate să îi afecteze mai mult pe cei care provin din alte state membre, privându-i de un mijloc eficient de pătrundere pe piața națională în cauză. O astfel de interdicție constituie, prin urmare, o restricție în calea liberei prestări a serviciilor transfrontaliere (a se vedea, prin analogie, Hotărârea din 10 mai 1995, Alpine Investments, C-384/93, Rec., p. I-1141, punctele 28 și 38).

44 Guvernul francez susține că atragerea clientelei prin abordare directă aduce atingere independenței membrilor acestei profesii. Potrivit acestui guvern, întrucât expertul contabil este însărcinat să controleze contabilitatea unor întreprinderi și organisme cu care nu a încheiat un contract de muncă, precum și să ateste legalitatea și corectitudinea conturilor de profit și pierderi ale acestor întreprinderi sau ale acestor organisme, este indispensabil ca asupra acestuia să nu planeze nicio suspiciune de serviabilitate față de clienții săi. Or, printr-o luare de contact cu persoana care conduce întreprinderea sau organismul în cauză, expertul contabil ar risca să modifice natura relației pe care trebuie să o întrețină în mod obișnuit cu clientul său, ceea ce ar dăuna astfel independenței sale.

45 Cu toate acestea, astfel cum s-a constatat la punctul 42 din prezenta hotărâre, reglementarea în cauză în acțiunea principală interzice total o formă de comunicare comercială și intră, din acest motiv, în domeniul de aplicare al articolului 24 alineatul (1) din Directiva 2006/123. Prin urmare, aceasta este incompatibilă cu această directivă și nu poate fi justificată în temeiul articolului 24 alineatul (2) din Directiva 2006/123, chiar dacă este nediscriminatorie, întemeiată pe un motiv imperativ de interes general și proporțională.

46 Având în vedere ansamblul acestor considerații, se impune să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 24 alineatul (1) din Directiva 2006/123 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care interzice total membrilor unei profesii reglementate, precum profesia de expert contabil, să efectueze acte de atragere a clientelei prin abordare directă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

47 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Articolul 24 alineatul (1) din Directiva 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care interzice total membrilor unei profesii reglementate, precum profesia de expert contabil, să efectueze acte de atragere a clientelei prin abordare directă.

Semnături